

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

17 De his, quae ad vsucapionem seu praescriptionem requiruntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

quamlibet Vfusceptionem, Præscriptionem vocabimus. Porro, ut ait Paulus, in l. *Sequitur. ff. de Vfusceptionib.* de Vfusceptione hoc ordine dicendum est, ut videamus quis possit vſucapere, & quas res, & quanto tempore. Sic illa. Sed mihi primò dicendum est, quas & quot conditiones Præscriptio requirat.

Secundò quæritur, Quid sit Præscriptio, siue Vſucapio. Modestinus in l. *Vſucapio. ff. de Vfusceptionib.* Vſucapio, inquit, est acquisitio, vel adeptio, (non, adiectio, ut habent corrupti codices) dominij per continuationem possessionis temporis lege definiti. Et accipitur Vſucapio, ut ait Glossa *ibidem*, pro Præscriptione, & definitur per effectum, quia Vſucapio dat causam, ut dominium acquiratur, non est ipsa acquisitio dominij, ut Glossa *ibidem* exponit.

Tertiò quæritur, An Præscriptionis leges, & iura, quibus statuitur, ut possessor bonæ fidei cursu certis temporis rem alienam faciat suam, vim & locum habeant secundum conscientiam. De hac quæstione Glossa, Panormitanus, & ceteri, in cap. *Vigilanti, de Præscript.* Quatuor sententiæ sunt, vna est negantium vim habere secundum conscientiam; & ideo rem esse priori domino restituendam, & quandoque possessor bonæ fidei resciet alienam rem esse. Sic Hugo, & quidam alij. Id probant, quoniam in cap. *Locupletari, de Regul. iur. in 6.* Non debet quis cum aliena iniuria, vel iniactura, vel detrimento locupletari. Deinde quando quis scire incipit alienum esse, quod possidet, incipit esse possessor malæ fidei, ergo tuta conscientia retinere non potest. Postremò, quia ratio naturalis solum videtur concedere possessori viam fructuum rei alienæ, non dominium, & proprietatem.

Secunda sententiæ est asserentium, leges Præscriptionis esse tantum penales, & solum habere locum, quando prior dominus rei negligens est in re sua querenda, & recuperanda, & ob negligentiam, & incuriam rem suam amittere: Ita ut tunc possessor bonæ fidei iure Præscriptionis rem alienam faciat suam etiam secundum conscientiam, quia leges, & iura potuerunt merito dominum negligentem rei suæ hac pena multare, eò quòd talis negligentia Reipublicæ paci communi plurimum nocere videatur. Quando verò prior dominus in culpa non est, eò quòd bonæ fidei ignoret rem suam ab alio possideri, præscriptionis lex locum, & vim secundum conscientiam non habet: nam qui in culpa non est, nullam penam meretur. Sic Adrianus in 4. de Restitutione, in quæstione de Præscriptione, qua incipit: *Offenso quod leges, & Medina de Rebus restituendis. qua. 16. & 18.* Qui eo argumento mouentur, quod Doctores permulti asserant Præscriptionis legem esse constitutam in penam domini rem suam negligentis.

Tertia sententiæ fuit Alani, distinguentis hoc modo: Aut res est per præscriptionem acquisita ex causa lucratiua, ut ille dicebat, veluti ex donatione, ex legato, testamento, & ea est secundum conscientiam restituenda: aut ex causa onerosa, veluti emptione, permutatione, dote, ac tunc restitui secundum conscientiam non debet. Hanc distinctionem improbant Hofhenſius, & Panormitanus, & alij in cap. *Vigilanti, de Præscript.*

Quarta opinio est, communi consensu recepta, possessionem bonæ fidei lapsu temporis iure civili præscripti, tuta conscientia rem alienam facere suam. Syluester in verbo *Præscriptio. 1. quæst. 13.* ubi citat complures iuris Canonici peritos. Angelus eodem verbo, numer. 47. numer. 12. Panormitanus in cap. *Vigilanti, numer. 6. de Præscription.* post Ioannem Vincentium, Tancredum, Gostedum, Hofhenſem, & Ioannem Andream, Felinus in Rubrica de Præscript. Paulus conf. 203. Couarruias in Relect. super Reg. Possessor. part. 1. qua. 1. numer. 4. & 5. & par. 3. in initio, numer. 1. & 10. & 11. Caietanus in Summa, verbo Præscriptio. Sotus libr. 4. de Iustitia, qua. 3. artic. 2. Et hæc sententiæ magis ad veritatem accedit, quia Præscriptionis lex lata est ob commune bonum. Vnde Caius Iuriconsultus in l. 1. ff. de Vfusceptionib. *Bono publico, inquit, introducta est Vſucapio, ne diu, & ferè semper incerta essent dominia rerum, cum sufficeret do-*

minis ad inquirendas res suas, statui temporis spatium. At ob commune bonum Reipublicæ, Princeps ius concessit rei dominia transferendi, ne videlicet incerta sint, & ne lites sint interminabiles, & ne Reipublicæ pax, & tranquillitas perturbetur.

Sciendum autem est, Antonium in e. *Vigilanti, de Præscript.* scripsisse, se hanc disputationem disputasse, & tenuisse sententiæ Theologorum, videlicet, leges Præscriptionis solum habere locum in foro iudiciali, non autem secundum conscientiam; & ab eo accepit id quod dicit Rosella in verbo *Præscriptio, numer. 4.* Rem per præscriptionem acquiritam, secundum Theologos esse restituendam, non secundum Canonici iuris peritos. Profecto ego non video vbi id Theologi docuerint. Nam S. Thomas *Quodlibet. 12. q. 24.* Sic ait: Si quis præscribat bonâ fide possidendo, non tenetur ad restitutionem, etiam si sciat alienum fuisse, post præscriptionem: quia lex potest aliquem per peccato, & negligentiam punire in re sua, & illam alteri dare, & concedere. Idem etiam tradidit Scotus in 4. dist. 15. q. 2.

Ceterum contra dictam sententiæ quædam obijci possunt. Primò, quia in cap. *Vigilanti, de Præscript.* Alexander III. ait: Ephesinum Legislatorem propter euitandam segnitiam, instituisse præscriptionem. Respondeo, legem Præscriptionis esse latam ob commune bonum: sed nihilominus inde fieri, ut domini sint diligentiores in rebus suis inquirendis, & recuperandis: & hoc est, quod significat eo loco Pontifex. Secundò obijciunt: Quando per sententiæ iudicis res aliqua transfertur ad alium, quæ reuera non deberet, locum & vim secundum conscientiam non habet: Ergo idem iuris est in lege Præscriptionis. Respondeo, non esse eandem rationem de sententiæ iudicis, quæ est de lege Præscriptionis, quæ iudicis sententiæ fertur, iuxta id, quod est in iudicio probatum, quod iudicium aliquando cum rei veritate non conuenit, ac proinde conscientiam non obligat. At verò lex eo ipso, quod est ob commune Reipublicæ salutem condita, iusta censetur, & hominum conscientiam constringit.

Ad id verò quod obijciebat prima sententiæ, Neminem locupletari debere cum iniuria, & iniactura alterius, Respondeo, priorem dominum iniuria non affici, quia iustis leges, siue rei dominium amittit, ut communi bono consulatur. Et ad illud respondeo: Quoties possessor bonæ fidei ante tempus præscriptionis elapsum, scit alienum esse, quod possidet, incipit esse mala fidei. d. c. *Possessor:* at verò quòd id nouit post præscripti temporis spatium, non retinet iam amplius alienum, quia lege præscriptionis suam fecit, quod bonâ fide possederat.

De iis, quæ ad Vſucapionem, seu Præscriptionem requiruntur.

CAP. XVII.

PRIMò quæritur, Quot, & quæ conditiones ad Præscriptionem requirantur? Respondeo, secundum aliquos requiri quatuor, secundum alios sex, sed parum refert: quia omnes in re ipsa conueniunt; quamuis alij ad pauciores, alij ad plures conditiones reducant.

Secundò quæritur, Quæ sit prima conditio ad Præscriptionem necessaria? Respondeo, esse possessionem. cap. *Sine possessione, de Regul. iur. in 6.* Sine possessione præscriptio non datur: & possessio quæ requiritur, debet esse civilis, non sufficit naturalis. Glossa & alij in cap. *Causam qua, de Præscription.* Vnde fur rem furtiuam vſucapere non potest, quamuis longius no tempore possideat. 16. qua. 3. §. *Potest. ex l. Sequitur. §. Quod autem. ff. de Vſucap. & l. Si quis. ff. Pro soluto.* Item qui rem apud se depositam habet, nequit iure præscriptionis facere suam: nec item conductor, siue locator, nec is, cui comodata res est, quia possident nomine eius, qui verus dominus est, qui per eos dicitur civiliter possidere. cap. *Cum venisset. de Restitut. spoliat. & Glossa in cap. Clerici. 16. qua. 3.*

Eadem

Eadem ratione tutor, curator, procurator, quamvis possideant rem pupilli, minoris, vel domini, nequeunt tamen eam vscapere, quia non possident suo nomine, sed alieno. Qui rem itidem in emphyteum, vel feudum accepit, vscapere proprietatem non potest, quia ea penes dominum manet: quemadmodum etiam qui in re vsumfructum tantum habet, nunquam facit suam proprietatem, vt de his omnibus speciatim inferius dicam: & possessio debet esse toto tempore, quo praescriptio procedit, continua, non interrupta. *Illud de Praescript.*

Ex his intelligitur, eum qui capax iuris non est, nunquam posse ius illud facere suum. Verbi gratia, laicus nullum ius spirituale, siue ecclesiasticum potest sibi lege praescriptionis acquirere, quia tale ius in laicum non cadit, hoc est, talis iuris capax laicus non est: ac proinde civiliter possidere non potest: de qua etiam re inferius.

De secunda conditione, quam Praescriptio requirit.

CAP. XVIII.

SECUNDO loco, ad Praescriptionem necessaria est bona fides Possessoris: nam possessor male fidei nullo unquam tempore praescribit. *cap. Possessor. de Regul. iur. in sexto.* Vnde in *cap. vltimo. de Praescript.* sic habetur: [Quoniam quod non est ex fide, peccatum est: synodali iudicio definitum, vt nulla valeat abique bona fide praescriptio, cum generaliter sit omni constitutioni atque consuetudini derogandum, quae abique mortali peccato, non potest obferri. vnde oportet, vt qui praescribit, in nulla temporis parte habeat conscientiam rei alienae.] Sic ibi.

Primo queritur, An qui dubitat de re, quam possidet, sit sua nec ne, possit eam praescribere tempore lege definiti: Sicut *Sorus lib. 4. de Iustitia, quae 3. art. 4. vers. Superest ergo tandem, celet.* tali dubitatione praescriptionem impeditur, ita vt qui dubitate cepit intra statuti temporis spatium, eo ipso desinat bonam fidem habere. Sic etiam Maior in *quarto distinct. 13. quae 1. adrianus eod. lib. de Restit. in quae 1. de Praescript.* Nam quemadmodum cum quis initio incipit possidere rem alienam, si ambigat sua sit nec ne, legitime praescriptionem inchoare non potest, sic nec continuare, cum incipit dubitare intra definiti spatium temporis, sit ne sua res quam possidet, an aliena. Nam ex *l. Bona fidei, in principio ff. de acquir. rer. dom. c. l. c. de Vscapione transformanda, consil.* possessor bonae fidei non esse, an credat bonam fidem suam rem esse, quam possidet: idque ratio ipsa conuincit, quia is qui dubitat sua res an non sit, quam incipit possidere, eo ipso quo apprehendit possessionem, peccat.

Glossa vero, Imola, Panormitanus, & Felinus *cap. vlt. de Praescript.* Syluester in *verb. Praescriptio, quae 3. vers. 3.* tenent, Praescriptionem inchoari quidem non posse legitime: nam si quis incipiat possidere, dubius tamen an res sit aliena, vscapere iure non potest, ac continuari posse legitime, quando quis post inchoatam bonam fide possessionem incipit ambigere sit res sua nec ne. Sic etiam Medina *de Rebus restituen. quae 17.* Couarruias in *Regula Possessor. par. 2. §. 7. num. 3. c. segg.* & Bartolus in *l. naturaliter. ff. de vscapionib. Franciscus Balbus de Praescript. 2. part. 3. p. principalis, quae 2.* & teste Couarruia, haec est sententia communis. Id probant *ex cap. vltimo. de Praescript.* vbi in possessore praescriptionem continuantem solum requiritur, vt in nulla parte temporis ad praescriptionem constituti conscientiam habeat rei alienae, & idem colligitur *ex cap. Si virgo. ad. quae 11. c. ex l. c. de Vscapione transformanda.* Secundo, quia in dubio melior est conditio possidentis, ergo is, qui bona fide possidere cepit, potest legitime in possessione persistere, quamvis incipiat ambigere sit res aliena, an non, dummodo diligentiam adhibeat ad cognoscendum an res quam possidet, sit aliena: ac proinde in continuanda possessione bonam, non malam

ndem habeat, quia legitime possidet: nam ad praescribendum, bona fides sufficit: ergo potest ille lapsu temporis praescribere.

In hac controuersia certi iuris est, non posse cum legitime praescriptionem incipere, qui incipit possidere dubio animo & anceptum res sit sua an alienus: ita vt dubitatio impediat quidem initium praescriptionis, non tamen cursum, si ab initio sit bona fides. Et in hoc omnes conueniunt. Quaestio est in eo, vtum ad praescriptionem legitime continuandam sufficiat, si quis tuta conscientia in possessione rei alienae persistat, etiam cum ambigat post nullam diligentiam positam an res sit aliena, an sua. Et certe magis videtur cum iure congruere, talem possessionem bonam fide continuatam sufficere ad praescriptionem: quia is qui possidet, nulla temporis parte desinit esse possessor bonae fidei, quia tamen si cepit dubitare an aliena res sit, nunquam tamen dubitauit se eam legitime possidere, ob meliorem possidentis conditionem in dubio.

Secundo queritur, An si quis intra definiti temporis spatium non solum dubitat an sua res sit, sed etiam an possidere queat tuta conscientia, possit rem alienam praescribere. Respondeo, minime, quia eo ipso desinit esse possessor bonae fidei, immo mala fide possidet. Quid autem, si per errorem dubitet, num possidere queat, cum reuera in possidendo peccatum non sit? Respondeo, etiam errantem humiliter conscientiam sufficere ad malam fidem, quia is qui ex conscientia errante in possessione rei alienae persistit, peccat, & propterea mala fide possidet, & possessor male fidei praescribere legitime non potest. Vnde in *l. Si fur. ff. de Vscapionib.* sic habetur: [si quis id quod possidet, non putat sibi per leges licere vscapere, dicendum est, etiam si erret, non procedere tamen eius vscapionem, vel qua non videatur bona fide possidere, vel qua in iure erranti non procedat vscapio.]

Tertio queritur, Quid sit dicendum, quando Titus mala fide possidet rem alienam, ratus eam esse Caii, cum sit reuera Seij, non Caii? Ratio dubitandi est, quia bona fide ignorat Seij rem esse, ergo est possessor bonae fidei. Respondeo Couarruias in *Reg. Possessor. par. 2. numer. 5.* non posse praescribere, quia est erret putans Caii rem esse, cum reuera sit Seij, praescriptio non currit, quia nihilominus Titus est mala fidei possessor, sciens alienam rem esse.

Quarto queritur, An procedat Praescriptio eius, qui ex vno capite possessor bonae fidei est, ex alio vero capite est male fidei possessor? Respondeo cum Couarruia *loco citato* procedere vscapionem, veluti si Titus donatione, vel traditione rem acceperit a Caio, puta cum non esset dominus rei, tunc ex hac parte malam fidem habet: at si ex altero capite rem bona fide possideat, procedit eius praescriptio. Et idem iuris est, si Titus mala fide possidens vnam fundi partem, aliam bona fide possideat, currit praescriptio illius partis fundi, quae bona fide possidetur. Idem quoque dicendum est, si Titus mala fide possideat proprietatem rei, bona autem fide vsumfructum, aut contra, vsumfructum mala, bona vero fide proprietatem. Procedit enim praescriptio eius, quod bona fide possidet Titus. Ita Couarruias.

Quinto queritur, An praescriptio currit, quando quis per ignorantiam probabilem & iustam, alienam rem possidet? Medina *de rebus restituen. quae 17.* censet posse legitime rem praescribi, etiam si quis per ignorantiam, quomodo ea sit probabilis & iusta, rem possideat: Quia bona fide, inquit, possessor est, qui rem possidet per ignorantiam iustam, siue ea sit ignorantia facti, siue iuris. Quemadmodum e contrario, male fidei possessor est, qui rem alienam possidet ex ignorantia inprobabili, etiam scilicet vel facta, siue ea ignorantia sit iuris, siue facti. Ceterum haec sententia Medinae pugnat cum iure ipso, tum Canonico, tum Civilis. Nam perpicue leges, & iura ipsa constituerunt, probabilem ignorantiam facti, non iuris, prodesse ad praescriptionem. in *l. ita iuris, ff. de iur. & facti ignorantia.*